UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Trigesimap[ri]ma p[ro]bat [e]t ponit exe[m]pla in terminis qual[ite]r clerici co[n]tinere debe[n]t, [et] q[uod] ab o[mn]ib[us] est serua[n]da [con]tine[n]tia, nisi ab orientalib[us].

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

pōt cogi vt faciat ſe dignū.i.vt peniteat.de cōſe.diſt.ij.ſi quis intrat.e.diſt.hi q.ſm Hug.cuiꝰ fuit iſta glo. id eſt penalis: vel mala ſi nō ſeruet, per violentiā nō exigatur. Jn ſcda parte ibi: Qui vero.cōmendat illos q̄ cōſtitutionē illā que facta fuit ante triēnium ſeruauerūt: et hortatur eos vt debeāt in ſuo ꝓpoſito permanere. illi vero q̄ noluerint a ſuis vxoribus abſtinere, promoueri

Tempus. ¶ Hec diſt. diuidit in ſex partes. Jn prima corrigit ſentētia Pelagij per Greg. vt in ca.ſe. Scda ibi: Cauſa vero. Tertia ibi: Poteſt ⁊ aliter. Quarta ibi: Sed obijcitur. Quinta ibi: Qm̄. Sexta ibi: Sixt. Jo. de fan.

Caſus. Jn hac xxxj.diſ.dicit Gratianus ꝙ illa ca.q̄ fuerant poſita in diſt.xxviij. intelligunt ex tēpore: q2 nondum erat indicta continentia ſacerdotibus. et hoc ꝓbat p ſequentia. Dicit etiā que eſt cauſa: ſcʒ ꝙ ꝓpter munditiā fuit continentia indicta: et ꝙ ſacerdotes vxores non abijciāt a ſua cura q̄n eis neceſſaria miniſtrēt.

a Tēpꝰ. Jn hac xxxj.diſt.oſtēdit ꝙ a tēpore Greg. ſtatutū fuit vt ſubdiaconi nō ordinarentur niſi ꝓmiſſa cōtinētia. † Secūdo agit de cauſa continentie pbrōꝝ et diaconoꝝ. ‡ Tertio dicit ꝙ lʒ ordinati in ſacris ordinibus vxoribꝰ non debeant cōmiſceri: tñ̄ neceſſaria ꝓuidere debēt eis. ‡ Ultio aſſignat differētiā inter orientales et occidentales.

† Ut j. ca.j.

‡ vt.j.e. §.cā. viſqʒ ad §.qd autem.

‡ hoc facit ad ꝓdictuʒ §.qd aūt. viſqʒ ad.c. nicena. Archi.

Ante triēniū. ¶ Calꝰ iſtiꝰ ca. et quadā cōſtitutione Pelagij pē det. vñ̄ ſcire debes ꝙ vna ꝯſtitutio facta fuit ab apl'is de cōtinētia clericoꝝ: vt.lxxxiiij.diſ.cū in preterito. Jtem fuit poſtea a Siricio repetita in.lxxxij. diſt.plurimos. Tertia fuit facta authoritate Pelagij, q̄ habetur.xxvij.q.ij.multoꝝ. de qua fit hic mentio. Eſt ergo caſus huiꝰ ca. Pelagius fecit quandā conſtitutionem per quēdam diaconē nomine ſeruū dei: vt omēs ſubdiaconi Sicilie a ſuis vxoribus abſtinerent, quas in minoribus ordinibus duxerant: aut ab officio ceſſarent. quam conſtitutionē quia dura fuit ⁊ iniqua vt ſubdiaconi cōpellerent ad continentiam, Grego. primus qui ſucceſſit Pelagio, retractauit: et ſtatuit vt nullus decetero fiat diaconus niſi continentiam ꝓmittat: ita tamen vt mala preterita, i. continentia que ſolet eſſe iuuenibus mala

nit, ita vt olera cocta cū carnibus nō deguſtet: iſte non obediens nec ſuſpiciones hereſis a ſe remouens deponatur de ordine clericatus.

¶ Diſtinctio.xxxj.

Tempꝰ [a] q̄qʒ: q2 nōdū erat inſtitutum vt ſacerdotes cōtinentiam ſeruarent.

Unde Gre. ſcribit Petro ſubd. Sicilie.

¶ Qui caſtitatem non promiſit, ab vxore ſua ſeparari nō cogatur.

Ante triennium oīm eccleſiarum ſubdiaconi ſicilie prohibiti fuerāt vt more Romane eccleſie ſuis vxoribꝰ nullatenꝰ miſceantur: qd̄ mihi durū [b] atqʒ incompetēs videt: vt qui vſum continētie non inuenit [c], neqʒ caſtitatem ꝓmiſit, compellatur a ſua vxore ſeparari: atqʒ per hoc (qd̄ abſit) in deterius cadat. Unde videtur mihi vt a p̄ſenti die epis oībus dicatur vt nullum facere ſubdiaconum preſumant, niſi qui ſe victurum caſte promiſerit [d]: quatenꝰ ⁊ preterita mala [e] que ꝓpoſito mentis appetita non ſunt, violenter non exigant: et futura mala caute caueantur.

¶ Qui vero poſt eādem ꝓhibitionem que ante triennium facta eſt, continēter cū ſuis vxoribus vixerint, laudandi atqʒ remunerandi ſunt: et vt in bono permaneant exhortandi. Eos autē qui poſt prohibitionem factam a ſuis ſe vxoribus cōtinere noluerint, ad ſacrum ordinem nolumus ꝓmoueri: q2 nullus debet ad altaris miniſteriū accedere, niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit approbata.

Cauſa vero huiꝰ inſtitutionis munditia fuit ſacerdotalis: vt libere cunctis diebus vite ſue orationi poſſint vacare. Si eñ̄ (vt Paulus ait) ab vxoribus eſt ceſſandū, vt expeditiꝰ orationi vacemus: miniſtris vtiqʒ altaris quibus quotidiana neceſſitas orandi incumbit, nūq̄ʒ coniugali officio vacare permittitur.

Unde Beda ſup Lucā ait.

¶ Sacerdotibꝰ ſemper caſtitas obſeruanda precipitur.

Sacerdotibus [f] (vt ſemper [g] valeant altari aſſiſtere) ſemper ab vxoribus eſt abſtinendum: ſemperqʒ caſtitas obſeruanda precipitur.

Item in concilio Carthaginenſi ſecundo.

¶ Qui diuinis ſacramentis inſeruiunt, continentes eſſe oportet.

Epiſcopos [h], p̄ſbyteros, et diaconos (ita vt pla-

nō debet: q2 nullꝰ debet promoueri, niſi eiꝰ caſtitas fuerit approbata.

b ¶ Durū. Statutū Pelagij fuit cōtra euangelium in quo excipitur ſola fornicatio: † vt xxxij. q̄ſt. ij. quos deus. ⁊ ideo reprobatū fuit. Sʒ quare reprobatur illa cōſtitutio Pelagij in qua ſtatuit vt aut beneficia aut vxores dimittant: cū ʒ idem ſtatuerit Alexander ex̄ de cleri.cōiu.c.j. Sed dic, cum aliquis in minoribꝰ ordinibꝰ exiſtens poſtea cōtrahit: pōt priuari beneficio prius habito. et de illis loquit Alexāder. Cum vero aliqs primo ꝯhit, et poſtea eccleſia ſcienter ei cōfert beneficium: ‡ poſtea non poteſt illud ei auferre: et de illis loquit Pelagius. ⁊ ideo conſtitutio eiꝰ fuit iniqua. ſi.ē ex̄ de cle. cōiug. diuerſis.

c ¶ Nō inuenit. i. non ſuſcepit.

d ¶ Promiſerit. Hoc intelligo ſi habeat licētiā vxoris.

e ¶ Mala. id eſt continētia: que iuuenibus eſt mala. xxxij. q. ij. in adoleſcentia. ‡

¶ Cauſa vero. ¶ Hec eſt ſecunda pars diſt. in qua dr̄ ꝙ cauſa huiꝰ ꝯſtitutionis fuit mūditia ſacerdotalis: ⁊ hoc ꝓbat per ſex ca. Jo. de fan.

¶ Caſus. Dicit Gratianꝰ ꝙ ꝓpter munditiā ſacerdotalem indicta fuit continētia in eccleſia: q2 cum ſacerdotes ſemper debeant orare, ſemper debēt ab vxoribꝰ abſtinere. Et hoc ꝓbatur authoritate apoſtoli.

f Sacerdotibꝰ. idē eſt de alijs clericis. Lau.

g ¶ Semper. i. horis debitis. Sic. j. e. ſi laicꝰ. xxij. diſtin. ſacroſancta. ⁊. j. xxxvij. diſt. de quibuſdam. xxxvj. diſt. ca. vlti. Archi.

h Epiſcopos. Hoc capitulum habetur. lxxxiiij. diſt. cum in preterito.

† Ut xxxij. q. j. dixit.

ij. ps.

‡ Sub. ⁊ ad penā ⁊ ad onꝰ. xxviij. diſ. d his. ⁊ accipit hoc nomē mala, p pena: ⁊ eſt ſenſꝰ. a ſubdiaconibꝰ vxorem habētibꝰ ſine voto p violentiā non exigat ꝯtinentia: ſed ab ordinandis decet̄o, quā ſi ꝓmittere noluerint repellant. Jo. d f.

a Uel qui.i.ſubdiaconi.nam ⁊ ſubdiaconi ſacramentis inſeruiunt.lxxxiiij.diſtin.cum in preterito. Et expone iſtud vel, ꝓ et, ſm hug. ⁊ ita per hoc ⁊ per illud.j.xxxij. diſtin.placuit.ſuppletur illud.lxxxiiij.diſti.cum de quorundam.quia hec tria.c.ſunt Carthaginenſis concilij,⁊ faciunt ꝓ opi.hu. ſm Lau.

d Nec preterit. Excepto ſabbato ſancto, et die veneris precedente: vt de conſe.diſt.iij.ſabbato.qui duo dies nulli reputantur propter paucitatem,ſic.j.de conſe,diſt.ij.re vera.

e Uel a baptiſmatis. Dum eſt neceſſitas:arg.v.diſ. baptizari.

Tenere dz. Cas. Uictorinꝰ Rotho.epiſco.habebat quoſdam pbr̄os ⁊ leuitas in ſua dioceſi qui nolebāt a ſuis vxoribus abſtinere. Ideo queſiuit a papa an preſbyteri et leuite deberent viuere continenter? Et reſpondet ꝙ ſic:et hoc ꝓbat authoritate ꝓphete dicētis.Sācti eſtote ⁊c.i.mundi:⁊ exēplo ſacerdotū veteris teſtamēti:q̄ in ſua hebdomada a ſuis vxoribꝰ abſtinebant:ſʒ finita ſua hebdomada ſuis vxoribus commiſcebantur propter ſobolē ꝓcreandam: quia nullus poterat fieri ſacerdos niſi de tribu aaron.hodie āo cuʒ ſacerdotes quotidie debeant orare,nec requiratur de qua tribu ꝓmoueantur: ſemper debent ab vxoribꝰ abſtinere.

Leui. xi.g.

Luce j.a.

b Qm̄ ego ſanctus ſum. Ex quo dn̄s ſe cōmēdauit, ⁊ Chriſti actio nr̄a eſt inſtructa lectio. lxxxj. diſt. legitur. ergo et nos poſſumus nos commendare:⁊ Aug.ſe cōmendat, equiparando ſe prophetis: vt.xxiij.q.iiij. ecce, et proconſul poteſt premittere libellum commendationis ſue: vt.ff. de of.procōſul obſeruare. Similiter ille qui impetrat veniam etatis,ſe commendat. C.de his qui ve.eta.impe.l.ij.

Ad tez qḋ dt pſalmiſta: Cuſtodi aiam meam qm̄ ſanctꝰ ſum ⁊c.et in ꝑo. In clia domine. Ideo autē fit hoc, q̄ annꝰ d̄ ab an qḋ eſt circū:q̄ circumuoluit: ſic ⁊ qḋ libet tēpus. Lau.

c Anno.i.ſeptimana.ſic alibi ponitur dies pro anno: vt.xxxiij.q.ij.hoc ipſum,⁊ tempus pro anno:vt de cōſe, diſt,iiij,omni tempore.

(...cuit, et decet ſacroſanctos antiſtites.aut ſacerdotes,aut leuitas,vel qui[a] ſacramētis diuinis inſeruiunt) continentes eſſe decet in omnibus.

Itē Inno.Uictorino rotho. epiſcopo,

Sacerdotes et leuite cum vxoribꝰ ſuis miſceri nō debēt.

Tenere debet eccl'ia vt omnimodo ſacerdotes ⁊ leuite cum vxoribus ſuis nō miſceant:quia miniſterij diuini quotidianis neceſſitatibus occupant. Scriptuʒ eſt enim: Sancti eſtote,qm̄ ego ſanctus ſum[b] dn̄s deus veſter. Nā priſcis temporibꝰ anno[c] vicis ſue de templo non diſcedebant:ſicut de zacharia legimus: nec domū ſuā omnino tangebant: quibus vtiqʒ propter ſobolis ſucceſſionem vxoris vſus fuerat relaxatus: quia ex alia tribu preterq̄ʒ ex ſemine Aaron ad ſacerdotium nullis accedere permittebat.quanto magis hi ſacerdotes et leuite pudicitiam ex die ordinationis ſue ſeruare debent:quibus vel ſacerdotium vel miniſterium ſine ſucceſſione eſt:nec preterit[d] dies qua vel a ſacrificijs diuinis,vel a baptiſmatis[e] officio vacent.

Palea.

Nam ſicut Paulus ſcribit ad Corinthios dicēs: Abſtinete vos ad tēpus, vt expeditiꝰ vacetis orationi: ⁊ hoc vtiqʒ precepit laicis:multo magis ſacerdotibus, quibus orandi et ſacrificandi iuge ſacrificium eſt: ſemper debebunt ab huiuſmodi conſortio abſtinere.

Itē exuperio tholoſano ep̄o.

Qui ab vxoribus ſuis abſtinēt:ad ſacrificia admittant.

Eos ad ſacrificia fas eſt admitti, qui vel[f] cum vxore non exerceant carnale officium[g]:

Item Hierony. contra Iouinianū.

Sacerdoti cui eſt ſemper orandum,matrimonio ſemper eſt carendum.

Si laicus et quiſquis fidelis non poteſt orare[h] niſi careat officio coniugali: ſacerdoti ergo cui ſemper offerenda ſunt ſacrificia,ſemper orandum eſt: ergo ſemper matrimonio[i] carendum. Quod[k] autem manicheorum cauſa de coniugio ſacerdotum illud ſupra dictum ſit, ex Gangrenſi cōcilio apparet,in quo ſic ſtatutum legitur.

Anathema ſit qui nuptias vituperat.

Si quis vituperat nuptias, ⁊ dormientem cū viro ſuo fidelem ac religioſam deteſtatur,aut culpabilē eſtimat,velut q̄ regnū dei introire non poſſit:anathema ſit.

Item. De eodem.

Quicunqʒ virginitatē cuſtodiens,aut continentie ſtudēs,velut horreſcēs nuptias,nec ꝑpter hoc ꝙ bonuʒ ⁊ ſanctū eſt,nomen virginitatis aſſumit:anathema ſit.

Poteſt et aliter illud intelligi qḋ in canone[l] apl'orū legit: vt

f Eos. Uel cuʒ vxore, nedū cum alia.

g Officiū. poſt votum factum.

h Si laicus. Orare. Quid de hac materia iuris ſit,habes xxxiij.queſt.iiij.ca.j.et.ij.

i Matrimonio. Ar.ꝙ ſi aliqua ſibi coherent, vel ſi aliqḋ ſequitur ex alio: vno ꝓbato et reliquū eſt probatū: vt.xxxiij.diſ. ſi quis viduā.xxvi. di. deinde.iij.q.vi. hec quippe. Arg. cōtra de pe.di.j.ſicut primi.in fi.

Qḋ autē. Cas. Dicitur in hoc.§.ꝙ illud ꝙ dictū fuit in gāgrēſi concī.j̄.xxviij.di.in ca.ſi quis docuerit.et ca.ſi qs diſcernit. ex cauſa fuit ſtatutū:ſcʒ ꝑpter manicheos, q̄ nuptias cōdemnabant exēplo ſacerdotū.

k Qḋ autē. Reſpicit tria pe.c.xxviij.di.dicēs ꝙ illḋ ſtatutū fuit ꝑpter hereſim manicheorum,q̄ nuptias cōtemnunt.

Quicunqʒ. Poteſt alr. Hec eſt.iij.pars di.in q̄ dr ꝙ illḋ qḋ ſupra dictū eſt i.c. ſi qs docuerit.diſt. xxviij.ex cā vel ex tpe intelligit. Nūc autē aliter exponit dicēs ꝙ illḋ ca.pōt intelligi de ſacerdotibꝰ nr̄i tēporis, vt ſi qs docuerit ſacerdotē cōtēnere vxorem quā in minoribꝰ ordinibꝰ duxit: vel cū erat laicus, vt eam a ſua cura abijciat, cum qua poſtea cum ꝓmoueretur continentiā eſt ꝓfeſſus: anathema ſit. ⁊ hoc probat per duo cap.ſequen.

l In canone. j̄.xxviij.diſt.ſi quis docuerit. Io.

Lex. ¶ Caſus. Ruſticus Narbon̄.ep̄us queſiuit a Leone vtrum diaconi vel ſubdiaconi poſſint vel debeant cognoſcere vxores ſuas? Qui reſpondit ꝙ non ſed debent cōtinere ſicut ep̄i ⁊ preſbyteri. Nam cū erāt laici vel lectores, hoc eis licebat: ſed poſtꝗ̄ promoti ſunt ad ſacros ordines cepit eis nō licere quod ante licebat: eas tamē a ſua cura abijcere non debēt quin eis neceſſaria miniſtrent.

a ¶ Eis non licere. No. ꝙ propter cōmutationem ſtatus incipit aliquid nō licere qđ prius licuit. † xij.q.j.nolo. et.xxij. qō.ij.ne quis arbitretur.

Omnino. ¶ Caſ⁹. Abbas Niceta dicebat licere ep̄o, preſbytero, et diacono amplecti vxorē ſuam et cognoſcere. et hoc ꝓbabat authoritate apoſtoli dicentis ſe habere poteſtatem circunducēdi mulierem ſicut frater domini, et cephas. Leo autem dicit nō eſſe verum vt poſſint cū ea dormire more ſolito: tn̄ debēt ei largiri victum et veſtitum: et hoc probat exemplo apoſtolorum, reprehendēs eum ex eo ꝙ male itelligebat illud verbum circunducendi.

b ¶ Et veſtitum. Ex quo dicit victū et veſtitum, videtur ꝙ nomine victus non comprehendatur veſtit⁹: vt.ff.de tranſactionib⁹.cum hi.§.qui tranſigit. ‡ quod non eſt verum.ff. de verb.ſigni. verbo victus.

c ¶ Largiatur. Sequeſtrato tamen habitaculo: vt.lxxvij.diſtinc.epiſcopus. et hoc cum perſona eſt ſuſpecta.

d ¶ Paulo ap̄lo dicēte. Ducebant enim vxores ſecum vt ſeruirent eis in cibis parandis, et ab eis paſcerentur (cum eſſent pauperes) de mercede predicationis.

e ¶ Sororem. Id eſt quaſi ſororem.

f ¶ Circunducendi. Nobiſcum.

iſte ſit ſenſus capituli: Si qs docet ſacerdotē vxorem ſuaz cōtemnere, nō quam in ſacerdotio accepit, ſed quam ante ſacerdotiuz, dum adhuc eſſet laicus vel in minoribus ordinibus cōſtitutus, ſibi copulauit: cum qua continentiā profeſſus eſt cum ad ſacros ordines cōſcēderet: quā nullus dz contēnere, hoc eſt ab aīo ⁊ cura ſua abijcere quin ei neceſſaria prouideat, anathema ſit.

Probatur autē hec interpretatio authoritate Leonis pape, qui ſcribens Ruſtico narbonenſi epiſcopo ait.

¶ Miniſtris altaris cum epiſcopis et preſbyteris eadē eſt lex continentie.

Lex continētie eadem eſt altaris miniſtris, q̄ ep̄is aut preſbyteris: qui cum eſſent laici ſiue lectores, licite quidem ⁊ vxores ducere, ⁊ filios ꝓcreare potuerūt: ſed cuz ad predictos puenerunt gradus, cepit eis nō licere [a] qđ licuit. vn̄ vt iam de carnali fiat ſpirituale coniugium, oportet eos nec dimittere vxores: licet qui habent, ſic habere videantur quaſi non habeant: quo et ſalua ſit caſtitas cōnubioꝝ: et ceſſent opera nuptiarum.

Item Leo nonus cōtra epiſtolam Nicete abbatis.

¶ Ep̄s vel pb̄r vxorē ꝓpriam a ſua cura non abijciat.

Omnino ꝯfitemur non licere ep̄o, pbr̄o, diacono propriā vxorem cauſa religionis abijcere a cura ſua: ſed vt ei victū ⁊ veſtitū [b] largiat̄ [c]: ſed nō vt cū illa carnaliter ex more iaceat: ſicut ⁊ ſanctos apoſtolos legimus egiſſe: beato Paulo ap̄lo [d] dicente: Nunquid nō habem⁹ ꝑtātem mulierem ſororem [e] circunducendi [f], ſicut ⁊ frat̄ dn̄i, ⁊ cephas? Uide inſipiēs q2 nō dixit, nunquid nō habemus ꝑtātem ſororem mulierem amplectendi, ſed circunducendi: ſcilz vt mercede [g] p̄dicationis ſuſtentaretur ab eis: nec tamē deinceps vlteri⁹ foret carnale inter eos cōiugium. ¶ Hinc et illud [h] Gregorij in dialogo libro.iiij. Preſbyter qdā. require infra diſt.ſeq.ca.preſbyter.

Ut igitur ex his authoritatibus apparet, ſacerdotes vxoribus quas in laicali habitu vel in minoribus ordinib⁹ conſtituti ſibi legitime copulauerunt, neceſſaria miniſtrare, et debita reddere non valent.

Sed obijcitur illud tripertite hiſtorie.

¶ Diſſuaſu Pannucij nicena ſynod⁹ nō cōſtituit ꝙ pb̄ri cū ſuis vxoribus nō dormirent.

Nicena ſynodus volēs corrigere hoīm vitā in eccleſijs cōmorātium: poſuit leges quas canones vocam⁹. In quoꝝ tractatu videbatur aliquibus introducere [i] legem vt ep̄i, pbr̄i, diaconi, ſubdiaconi cum coniugibus quas ante conſecrationem duxerūt, non dormirēt. Surgēs aūt Pannucius confeſſor inexpertus nuptiarum, et ſynodo contradixit ne talem poneret legem, cum caſtitas ſit cognoſcere vxorem propriam. Synodus autem ſententiam eius laudauit et approbauit.

g ¶ Ut mercede. Arg. ꝙ ſi qs habet vxorē et filios, de bonis eccleſie ipſos pōt paſcere ſi non habet propria: vt lxxxvj.diſt.nō ſatis.j.diſt.proxi.ſi quis vero. ⁊.l.diſt.ſtudeat.in fi.⁊.xxxvij.diſtic.legāt.q2 nemo carnē ſuā vnq̄ odio habuit: vt.xiij.q.ij.non eſtimemus.⁊ hec vera ſunt ſi indigent: † al'as ſecus: vt.xxviij.diſtinc.de ſyracuſane. vnde et ſi viro relict⁹ eſt vſus alicuius rei, mulier eadē re pōt vti: vt ff.de vſu et habi.l.ceterū.§.mulier.

h ¶ Hinc ⁊ illud. j.in illo.c.pbr̄ quidam.qđ eſt.j.diſt.proxi. Joan.

¶ Ut igitur. ¶ Caſus. Cōcludit gratianus ex ſupradictis ꝙ ſacerdotes debent ſuis vxoribus cum quib⁹ in minoribus ordinibus vel in laicali habitu contraxerūt, neceſſaria miniſtrare: ſed debitum reddere non valent. Sed contra hoc duo ſequētia capi. inducuntur: ſcz ꝙ ſacerdotes debent reddere debitum vxoribus ſuis.

¶ Sed obijcitur. ¶ Hec eſt quarta pars diſtin. in qua ponit duos canones orientales, in quibus cōceditur cleric̄ habere vxores. Jo.de fan.

Nicena ſynodus. ¶ Caſus. Nicena ſynodus volebat legē imponere ⁊ neceſſitatem ep̄is, preſbyteris, diaconibus ⁊ ſubdiaconibus vt ſeruarēt caſtitatē cum vxoribus cuz quibus in minoribus ordinibus matrimoniuz cōtraxerunt. Sed quia hec lex erat occaſio fornicandi, ſurrexit Pannucius confeſſor inexpertus nuptiarum, et ſynodo contradixit ne talem poneret legem, cum caſtitas ſit cognoſcere vxorem propriam. Synodus autem ſententiam eius laudauit et approbauit.

i ¶ Introducere legem. De conſenſu vxoris, aliter eſſet iniqua.

† Ad hoc.j. xxvij.q. j.nuptiarum. xxvij.q. vi.c.vi. xxvij.q.j ſunt qdam.et habes etiā ad h°.lxxx viij.diſ. fornicari.ff.de ſolu.cū qs.j.in fo.Ar. Zeē de diuor. gaudemus. Archi.

Victus noīe cō ꝓhēdit veſtit⁹.

‡ Ubi not. ſed hoc verū eſt q ad trāſactionē. alr̄ bn̄ ꝯtinet. Archi.

Bn̄ficia tus ſuis conſanguineis ſubuenire p̄t.

† ad h° xij.q.j. hēbat. in p̄nc.

j. Cor. ix. a.

iiij. ps.

nucius cõfeſſor cõtradixit, honorabiles cõfeſſus nuptias et caſtitatē[a] dicēs eſſe cū ꝓpria cõiuge cõcubitū. Suaſit itaqꝫ cõcilio ne talē poneret legem grauem eſſe aſſerēs cām, que aut ipſis aut eoꝝ coniugalib⁹ occaſio fornicationis exiſteret. et hoc quidem Pānucius (licet nuptiaruꝫ eſſet inexpertus) expoſuit: ſynoduſqꝫ laudauit ſentētiam[b] eius: et nihil ex hac parte ſanciuit: ſed hoc in vniuſcuiuſqꝫ volūtate non neceſſitate permiſit.

Item ſynodus ſexta.

Nō in perpetuum, ſed tpe oblationis a cõplexu ſuarum vxoꝝ ſacerdotes abſtineant.

Quoniā[c] in romani[d] ordine canonis eſſe cognouim⁹ traditū, eos q̄ ordinati ſunt[e] diaconi vel pbr̄i, cõfiteri ꝙ nō ſuis iā copulentur vxorib⁹: antiquū ſequētes canonem apl̄ice[f] diligētie, ⁊ conſtitutiones ſacroꝝ viroꝝ, legales nuptias āmodo valere volumus: nullo mō cū vxoribus ſuis eoꝝ connubia diſſoluentes, aut priuantes eos familiaritate adinuicē in tēpore opportuno[g]. Quicunqꝫ ergo diligens[h] inuentus fuerit in ſubdiaconali ordinatione aut diaconali aut ſacerdotali: hi nullo mō ꝓhibeātur ad talem aſcendere gradū ꝓ vxoris ſue cohabitatione: nec etiā tēpore ordinationis ſue ꝓfiteri caſtitatem cogantur, ꝙ abſtinere debeāt a legalis vxoris familiaritate. Item opꝫ eos qui altari miniſtrāt, in tpe oblationis ſanctoꝝ continentes[i] eſſe in oībus, vt a deo poſſint conſequi que ſuppliciter poſtulāt.

Si quis igitur preſumpſerit contra apoſtolicos canones aliquos preſbyterorum ⁊ diaconorum priuare a contactu et a cõmuniõe legalis vxoris ſue: deponatur. Similiter et preſbyter aut diaconus qui religionis cauſa vxorem ſuaꝫ expellit, excõicetur: ſi vero in hoc permāſerit, deponatur.

Hoc autē ex loco intelligendum eſt. orientalis enim eccleſia (cui ſexta ſynodus regulam viuēdi preſcripſit) votum caſtitatis in miniſtris altaris non ſuſcepit.

Unde Stephanus papa ait.

Occidentalis non orientalis eccleſia caſtitatis votum obtulit.

Aliter ſe orientalium traditio habet eccleſiarum: aliter hui⁹ ſancte Romane eccleſie. nam earum ſacerdotes, diaconi aut ſubdiaconi matrimonio copulātur.[k] iſtius aūt eccleſie vel occidentalium nullus ſacerdotum a ſubdiacono vſqꝫ ad epiſcopū licētiam habet coniugium ſortiendi. Similiter et capitulū bis prefixit regulam.

a Caſtitatem. Sic qui bene comedit, abſtinens eſt. xliiij. diſt. conuiuia, in fine.

b Sententiam. Unus ergo pōt contradicere toti vniuerſitati † ſi habet rōnabilem cauſam: vt ex̄ de his que fiunt a ma. par. ca. c. j. nam ſententia vnius poteſt alios trahere ad partē ſuam: vt ex̄ de eo qui mit. in poſ. ca. cū ſicut. ff. de arb. item ſi vnus. §. vlt. C. de vete. iu. enu. l. j. §. ſed is ⁊c.

Quoniam. ¶ Cal⁹. Hoc ca. diuidit in duas partes. In prima dicitur quod in canone romano ſtatutū erat ꝙ diacones ⁊ pbr̄i orientalis eccleſie deberent cõtinentiā ꝓfiteri: qđ male ſeruabāt: quod ſexta ſynod⁹ cognouit: ideo ſtatuit iuxta antiquum canonē apoſtoloꝝ vt vnuſquiſqꝫ cleric⁹ ſuaꝫ poſſit habere vxorem: nec propter hoc repellat a promotione: ſi dignus fuerit: nec tpe ſue ordinatiōis cogatur cõtinentiā ꝓfiteri: eo tamen tpe quo miniſtrat altaris, debet abſtinere. In ſecunda ibi: Si quis. dicit ꝙ ſi quis preſbyteros vel diacones a contactu legitime vxoris priuauerit, deponi dꝫ: et quicunque cleric⁹ cauſa religiōis ſuā vxorem abiecerit, deponi debet ſi in contumacia perſeueret.

c Quoniam. i. quantus.

d Romani. hic aſſignatur differentia inter orientales ⁊ occidentales.

e Qui ordinati ſunt. i. ordinantur.

f Apoſtolice. Quia apoſtolus precepit vt vir reddat debitum vxori. xxxiij. q. v. ca. j.

g Opportuno. Iſtud eſt contra Gandulphum et alios qui dicunt quod vir quolibet loco etiam in eccleſia ⁊ quolibet tempore tenetur reddere debitum vxori petenti. Sed hoc nō eſt verum: quia ſicut debitor non debet ſemper venire cum ſacco paratus: vt. ff. de ſolutio. quod dicimus, ſic nec vir ſemper debet eſſe paratus. xxxiij. q. iiij. chriſtiano.

h Diligens. Id eſt dignus.

i Continentes. Sed nunquid in orientali eccleſia vir poteſt promoueri ſine licentia vxoris? Dicit h. quod ſic: † qr nec fit ei preiudicium aliquod. Sed certe preiudicium fit ei: quia poſt mortem viri non poteſt contrahere ‡ Item et in alio fit ei preiudicium: q̄a tpe vicis ſue nō debet ei cõmiſceri: cū etiā ad tempus vir inuita vxore non poſſit orare: vt. xxxiij. q. iiij. apoſtolus. ſed ibi expone orare id eſt pegrinari. Ioānes.

Hoc autē. ¶ Cal⁹. Modo Gratianus ſoluit ſupradictā obiectionem: et dicit ꝙ hec duo ca. intelliguntur de clericis orientalis eccleſie qui nō ſuſceperūt votum caſtitatis: cui ſexta ſynodus prefuit: lꝫ occidentalis ſic: et hoc ꝓbatur ꝑ ſequens ca.

Aliter. ¶ Caſus. Dicitur in hoc cap. ꝙ alia eſt traditio orientalis eccl̄ie: et alia occidentalis. Naꝫ in orientali eccl̄ia oēs clerici indiſtincte poſſunt vti matrimonio ꝯtracto. In occidentali ꝯo ſepꝯ eccl̄ia al'r ſeruat.

k Copulant. i. copulato vtunt. ‡ Multi ex hac litera dixerūt ꝙ orientales poſſunt contrahere in ſacris ordinibus. ſed eis obſtat. j. diſti. pri. ſi quis eorum. ſed ipſi dicunt ꝙ ibi ſexta ſynodus non

Similiter. ¶ Caſus. In hoc §. oſtendit Gratianus qualiter intelligantur tria capi. in. xxviij. diſt. ſcilicet conſulendum. ⁊ preſbyterum. ⁊ ſi quis diſcernit. et vnum cap. in. xxxiij. diſ. ſi ſubdiaconus. Dicit enim quod illud capi. conſulendum, locale fuit: quia Bulgari nondum ſuſceperant votum continentie. In cap. preſbyterum, non legitime nuptie intelliguntur: ſecunde ſcilicet. ſi quis diſcernit, locale fuit: vel intelligitur de vxore que ducta fuit in minoribus ordinibus. Similiter cap. illud

Cõtradicere pt vn⁹ multꝭ.

† Et eſt h ar. ꝙ vn⁹ canonic⁹ pt ſe opponere ꝓ defēſione eccleſie ſue. ad ideꝫ ex̄ de ꝯceſ. pbē. ex pte. vbi dt Io. d fā. hoc eē verū etiaꝫ ſi capl'm illi⁹ ec. nollet defēdi. ⁊ h⁹ fa. vxore eccl'ie. ar. ff. de li. cau. l. j. ij. et. iij.

Uir debitū vxori nō ſp nec vbiqꝫ reddere tenet.

Nicolai[a] ex loco conſideratur: q2 gens Bulgarorum nouiter ad fidem conuerſa, ppoſitũ ſacre religionis ex integro aſſumere nondum didicerat.

¶ Q; autẽ in cap.vj.ſynodi[b] pſbyter non legitimis nuptijs detent⁹ punit: non legales nuptie, ſed ſecunde intelligende ſunt: a q̃bus authoritate canonica ſacerdos quilibet debet eſſe immunis. Illud autẽ Gangrenſis cõcilij: Si quis[c] diſcernit preſbyterũ cõiugatũ ⁊c̃. ſimiliter intelligẽdum eſt vel localiter traditũ, vel coniugatũ ab ea eſſe appellatũ quã ante tempus ordinationis ſue duxerat. Illud quoq3 Martini † pape, Si ſubdiacon⁹[d] ſecundam duxerit vxorem, non diſſimiliter intelligẽdum eſt. primã eñ vxorem ante ſubdiaconatũ habere permittit: qua defuncta vl' caſtitatẽ pfeſſa, pmouetur iſte ad ſubdiaconatum. pmotus autẽ ſi ſecundas deſiderauerit nuptias, ſentẽtie Martini pape ſubiacebit.

¶ Diſtinctio.xxxij.

Eruãda eſt[e] ergo continẽtia ab omib⁹ in ſacris ordinib⁹ ꝯſtitutꝫ. Unde Leo papa ait.

¶ Non etiã connubiũ ſubdiaconibus conceditur.

Omniũ ſacerdotuz tã excellẽs eſt electio: vt hec que in alijs[f] mẽbris eccleſie vacant a culpa, in illis tñ habeantur illicita. cũ eñ extra clericorũ[g] ordinẽ cõſtitutis, nuptiarum ſocietati ⁊ procreationi filiorum ſtudere ſit liberum: ad exhibendam tamen perfecte continẽtie puritatem, nec ſubdiaconibus carnale connubium quidem conceditur: vt etiam qui habent, ſint tanq̃ꝫ non habentes: et qui non habent, permaneãt ſingulares[h] et innupti. Quod ſi in hoc[i] ordine qui quartus extat a capite[k], dignum eſt cuſtodiri: quanto magis in primo vel in ſecundo tertiove ſeruandum eſt: ne aut leuitico, aut preſbyterali honore, aut epiſcopali excellentia quiſq̃ꝫ idoneus exiſtimetur qui ſe a voluptate luxurie necdum refrenaſſe detegitur.

Item[l] Gregori⁹ Leoni epiſcopo Catinenſi.

¶ Palea.

Multorum relatione cõperimus hanc apud vos conſuetudinem olim tenuiſſe, vt ſubdiaconi ſuis licite miſceant vxoribus. quod ne denuo quiſq̃ꝫ preſumeret, a ſeruo dei ſedis noſtre diacono ex authoritate noſtri predeceſſoris eſt iſto modo prohibitum, vt eodem tempore hi qui iam vxoribus fuerant copulati, vnum de duobus eligerent: id eſt aut a ſuis vxoribus abſtinerẽt, aut certe miniſtrare nullo modo preſumerent. et quantum dicitur ſpecioſus, tunc ſubdiaconus pro hac re ab adminiſtrationis ſe ſuſpendit officio: ⁊ vſq3 in obitum ſui temporis notarij quidem geſſit officium: ⁊ a miniſterio, qđ ſubdiaconum oportuerit exhibere, ceſſauit. Et poſt aliqua. Decetero vero fraternitas tua ſit omnino ſolicita vt quos ad hoc officium contigerit promoueri, hoc q̃ꝫ maxime diligenter inſpiciat, ne ſi vxores habent, miſcẽdi ſecum eis licentia potiantur: ſed ad ſimilitudinem apoſtolice ſedis eos cuncta obſeruare ſua nihilomin⁹ diſtrictione ꝯſtituat.

Item Greg. Augu. anglorũ epiſcopo.

¶ Extra ſacros ordines ꝯſtituti ducant vxores: ⁊ ab eccleſia ſtipendia accipiant.

ſi ſubdiaconus. de ſecunda vxore intelligitur.

a ¶ Nicolai. xxviij. diſt. ꝯſulẽdũ.

b ¶ Synodi. xxviij. diſt. pbr̃m.

c ¶ Si q̃s. ẽ. xxviij. diſt. ſi q̃s.

d ¶ Si ſubdiaconus.j. xxxiij. diſt. ſi ſubdiaconus.

Eruanda.

S ¶ Hec diſt. diuiditur in. vj. partes. In prima parte probat q̧ in ſacris nullus poteſt habere vxorem: in minoribus autem põt: et etiã habere beneficiũ. hec probat p tres autho. Scda ibi: Null⁹. Tertia ibi: veruz. Quarta ibi: Prohibentur. Quinta ibi: Interdixit. Sexta ibi: Preſbyterũ. Jo. de fan.

† Iſtis nonduz allegauit, ſed poſtea i ca. ſubdiacon⁹. xxxiiij. diſt. allegabit.

¶ Caſus. Hic intitulatur. xxxij. diſt. in qua dicitur q̧ in occidentali eccleſia clerici in ſacris ordinibus conſtituti debent continentiã ſeruare: vt probatur per ſequẽſca. Sed in minoribus ordinibus nõ coguntur.

e ¶ Seruanda eſt. In hac. xxxij. diſt. adhuc proſequitur de cõtinentia clericorum. Dicit ergo q̧ conſtituti in quatuor ſacris ordinibus tenentur cõtinere: et qui nõ fuerint continentes, priuãtur officio et beneficio. etſi habent publicas concubinas, nullus miſſam eorum audiat: ‡ et vt facilius poſſint ſeruare continentiam, precipitur eis vt extranearum feminarũ familiaritatem vitent: ‡ Joan. Sed nunquid quilibet ordo eſt ſacer? Et certe videt̃ q̧ ſic. nã dicit̃ in lib. iiij. ſentẽtiarũ. xxij. diſtin. c. j. in princi. q̧ ordo eſt ſacruz ſignaculum in quo tradit̃ ſpũalis poteſtas ordinato, et officiũ: et in quolibet ordine confert̃ gratia ſi digne ſumatur: vt ibi dicitur. Solu. re vera quilibet ordo † ſacer eſt: ſ3 quatuor precipue dicuntur ſacri a ſanctimonia. i. caſtitate ⁊ cõtinentia quam inducũt. ẽ. xxviij. di. nullum. ⁊ ca. decernimus.

Clerici i q̃tuor ſacris ordinib⁹ cõſtituti ꝯtinere tenent̃.

‡ vt. j. c. nullus. ⁊ ca. pter h⁹. Ar.

‡ j. e. interdixit ⁊ ca. ſe.

Omniũ. ¶ Caſus Queſitũ fuit a Leone an ſubdiaconi poſſint habere vxores? Et reſpondet q̧ clerici in minorib⁹ ordinib⁹ ꝯſtituti ſi contrahant, immunes ſunt a culpa: ſ3 hoc ſubdiaconis non licet. Unde qui habent, ſint tanq̃ꝫ nõ habentes: et qui nõ habent, permaneant ſingulares. Et ſi hoc cuſtodit̃ in ſubdiacono: multo fortius in diacono, preſbytero, et epiſcopo cuſtodiri oportet.

† Hic q̃ro an ordo ſit vnũ ſacramentuz? dic ſm Pe. q̧ vnuz dr perfectiõe vni⁹ finis: q2 ꝯſtituit̃ ex diuerſis ordinib⁹ ſpecialib⁹ q̃ oẽs ordinant̃ ad vnũ actũ cõſecrationis: ſicut etiã domus vna dr. Archi.

f ¶ Que in alijs. id eſt laicis.

g ¶ Clericorum. ſacrorum.

h ¶ Singl'ares. id eſt diuiſi ab eis.

i ¶ In hoc ordine. Id eſt ſubdiaconali.

k ¶ A capite. Id eſt ab epiſcopatu. Et ſic videtur q̧ epiſcopatus ſit ordo. liiij. diſtinct. ſi ſeruus. et. xciij. diſtinct. diacones. et diſtinct. xxj. cleros. ſic. xxviij. diſtinct. nullum.

Ep̃at⁹ ẽ ordo.

l ¶ Item. Hic habent quidam cap. quod eſt. xxvij. q. ij. multorum ⁊c.